

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศของโรงเรียน
ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

อุษณีย์ ศรีเจริญ* และ จรัส อติวิทยาภรณ์

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

madamkwan1@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 339 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.92 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก บรรยากาศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .67^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, บรรยากาศของโรงเรียน, ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับบรรยากาศของโรงเรียน

บทนำ

ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกอันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียนและความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับแรงกดดันจากภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางทศวรรษความเชื่อค่านิยมวัฒนธรรมและพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผู้นำยุคใหม่ต้องรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดเรื่องใหม่ๆ คิดทำสิ่งใหม่ๆ ซึ่งเป็นที่มาของการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Formative or Creative Leadership Theory) ได้รับการพัฒนาโดย แอช และเพอร์ซาลล์ [1] บนพื้นฐานความเชื่อว่า“ในสถานศึกษาหนึ่งอาจมีผู้นำได้หลายคนซึ่งแสดงบทบาทการใช้ภาวะผู้นำในลักษณะต่างๆ มากมายบทบาทภาวะผู้นำจึงมีได้จำเพาะเจาะจงแต่ผู้บริหารเท่านั้น” แต่หน้าที่ของผู้บริหารคือการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่ครู อาจารย์และบุคลากรเพื่อเป็นช่องทางให้ คนเหล่านี้ได้ พัฒาตนเองเข้าสู่ความเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ (Productive Leaders) เป็นผู้นำของผู้นำ (Leaders of Leaders)” ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีหลักการที่สำคัญในการนำองค์การ ผู้นำในเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและเราน่าจะพัฒนากันไปด้วยวิธีการวิจัยทั้งในเชิงแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการ [2] ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำเนินงานของกลุ่มคน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ เนื่องจากภาวะผู้นำมีความเกี่ยวข้องและส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคคล ดังนั้นผู้บริหารของทุกหน่วยงาน จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของตน ผู้บริหารต้องได้รับการพัฒนาด้านทักษะความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการต่างๆ ดังที่กล่าวข้างต้น อีกทั้งผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการสร้างบรรยากาศของปฏิบัติงานร่วมกันให้บรรลุไปสู่จุดมุ่งหมาย ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถพิเศษของผู้นำที่แสดงออกถึงการมีความรู้

ความสามารถ การแก้ปัญหาและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการติดต่อประสานงานและพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานอย่างมีศักยภาพ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มีความสามารถในการนำหรือจูงใจผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการเรียนรู้ในองค์กร สมาชิกตระหนักในวิสัยทัศน์ภารกิจจนทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ (Vision) 2) ความยืดหยุ่น (Flexibility) 3) จินตนาการ (Imagination) กับบรรยากาศของโรงเรียนใน 3 แบบ ประกอบด้วย 1) แบบการใช้อำนาจ (Power Climate) 2) แบบมนุษยสัมพันธ์ (Affiliation Climate) 3) แบบสัมฤทธิ์ผล (Achievement Climate) ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ ใช้เป็นข้อเสนอแนะประกอบการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและ เพื่อให้การบริหารประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์อันสูงสุดในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 339 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.92

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 กลุ่ม ตัวอย่าง คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 339 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 96 ข้อ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.92 มีค่าความเชื่อมั่นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ 0.88 และมีค่าความเชื่อมั่นบรรยากาศของโรงเรียน เท่ากับ 0.91 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 297 ฉบับ จากจำนวน 339 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.61 การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ในภาพรวมและรายด้าน

ที่	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 297		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	วิสัยทัศน์	4.01	0.60	มาก
2	ความยืดหยุ่น	3.91	0.67	มาก
3	จินตนาการ	3.91	0.68	มาก
	รวม	3.94	0.62	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D.= 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.01$, S.D.= 0.60) รองลงมา คือ ด้านจินตนาการ ($\bar{X} = 3.91$, S.D.= 0.68) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความยืดหยุ่น ($\bar{X} = 3.91$, S.D.= 0.67) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบรรยากาศของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับบรรยากาศของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ในภาพรวมและรายด้าน

ที่	บรรยากาศของโรงเรียน	n = 297		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	แบบการใช้อำนาจ	3.03	0.73	ปานกลาง
2	แบบมนุษยสัมพันธ์	3.72	0.62	มาก
3	แบบสัมฤทธิ์ผล	3.88	0.63	มาก
	รวม	3.55	0.46	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อบรรยากาศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D.= 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บรรยากาศของโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แบบสัมฤทธิ์ผล ($\bar{X} = 3.88$, S.D.= 0.63) รองลงมา คือ แบบมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.72$, S.D.= 0.62) และบรรยากาศของโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ แบบการใช้อำนาจ ($\bar{X} = 3.03$, S.D.= 0.73) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ในภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	บรรยากาศของโรงเรียน			
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	ภาพรวม
X ₁	-.06	.64**	.72**	.58**
X ₂	-.03	.73**	.78**	.67**
X ₃	-.04	.74**	.79**	.66**
ภาพรวม	-.04**	.74**	.81**	.67**

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .67^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 โดยภาพรวมพบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 มีความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 อยู่ในระดับมากทั้งนี้เพราะภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือหรือความล้มเหลวในการดำเนินงานของกลุ่มคน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ เนื่องจากภาวะผู้นำมีความเกี่ยวข้องและส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคคล ผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการสร้างบรรยากาศของปฏิบัติงานร่วมกันให้บรรลุไปสู่จุดมุ่งหมาย ซึ่งสอดคล้องกับภรณ์ทิพย์ ปั่นทอง [3] ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประกอบด้วย ความมีจินตนาการ ความยืดหยุ่น และความมีวิสัยทัศน์ แต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ความมีจินตนาการ ประกอบด้วย ความศรัทธาในการเปลี่ยนแปลงงานอย่างสร้างสรรค์อย่างมีความเชื่อมั่นและนำไปสู่การพัฒนางานในรูปแบบใหม่ สร้างสรรค์งานเหล่านั้นให้บรรลุเป้าหมาย มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ร่วมงานในการริเริ่มการเปลี่ยนแปลงงานโดยใช้นวัตกรรมเชิงระบบ มีศักยภาพทางสติปัญญาในการสร้างวิสัยทัศน์ที่เฉลิวยุทธศาสตร์ แก้ไขปัญหาด้วยการคิดวิเคราะห์และนำทางเลือกในการแก้ปัญหาไปสู่การปฏิบัติ และสร้างบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่น 2) ความยืดหยุ่น ประกอบด้วย ความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการปรับตัวตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว มีศักยภาพในการประสานงานการปรับตัวกับผู้ร่วมงาน มีศักยภาพสูงในการวิเคราะห์ปัญหาได้แนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ยอมรับความคิดเห็นของผู้ร่วมงานซึ่งนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน 3) ความมีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย ศักยภาพในการกำหนดเป้าหมายองค์การเพื่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ศักยภาพในการกำหนดวิสัยทัศน์องค์การทั้งในปัจจุบันและอนาคต กำหนดพันธกิจและยุทธศาสตร์การทำงานพร้อมกับยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ศักยภาพในการบริหารงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารเพื่อความเป็นเลิศ ศักยภาพในการสร้างงานใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาองค์การ มีความกล้าหาญในการนำเสนอความคิดใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากสภาพแวดล้อมปัจจุบัน

2. บรรยากาศของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและพบว่า บรรยากาศของโรงเรียนแบบสัมฤทธิ์ผลและแบบมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก เพราะเนื่องมาจากปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 จะอาศัยหลักการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาจะลงไปคลุกคลี ร่วมมือร่วมใจกับบุคลากรของโรงเรียนในการปฏิบัติงานถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน ส่งเสริมให้บุคลากรรู้จักช่วยเหลือสนับสนุน

ซึ่งกันและกัน สร้างบรรยากาศของการทำงานร่วมกัน เป็นการสร้างบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่น และเป็นกันเองทำให้ผู้บริหารทำให้ได้รับความไว้วางใจจากผู้ร่วมงาน สอดคล้องกับ กิตติยา แสนสุข [4] ศึกษาบรรยากาศองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มเครือข่ายวังบูรพาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า 1) บรรยากาศองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มเครือข่ายวังบูรพาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 เป็นแบบแจ่มใส 2) บรรยากาศองค์การของครูและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มเครือข่ายวังบูรพาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพฤติกรรมครู พบว่า มิตินิสินทสนม และมิตีร่วมแรงร่วมใจ อยู่ในระดับมาก มิตีอุปสรรคและมิตีขาดความสามัคคี อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนพฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียน พบว่า มิตีเป็นแบบอย่าง และมิตีกรุณาปราณี อยู่ในระดับมาก มิตีมุ่งผลงาน และมิตีห่างเหิน อยู่ในระดับปานกลาง 3) บรรยากาศองค์การของครูและผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มเครือข่ายวังบูรพาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำแนกตามตำแหน่ง มิตีห่างเหิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามขนาดโรงเรียน มิตีเป็นแบบอย่าง และมิตีกรุณาปราณี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บรรยากาศของโรงเรียนแบบการใช้อำนาจ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะเนื่องมาจากบุคลากรในโรงเรียนต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดขึ้นในยุคปัจจุบันการทำงานของครูจำเป็นต้องได้รับการกระจายอำนาจให้ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เสนอแนะแสดงความคิดเห็น มีอิสระในการทำงานรวมถึงการกำหนดวิธีปฏิบัติ เพราะฉะนั้นบรรยากาศองค์การที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจควบคุมหรือสั่งการอย่างเคร่งครัด ซึ่งทำให้ครูไม่มีความพึงพอใจในการทำงานส่งผลให้ผลงานต่ำ สอดคล้องกับ สุวภัทร ช้างนะ [5] ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า 1) การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่อยู่ในอันดับแรก คือ ด้านการใช้อำนาจจากการควบคุมข้อมูลข่าวสาร รองลงมาคือ ด้านการใช้อำนาจตามกฎหมาย และด้านที่อยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ด้านการใช้อำนาจจากการให้รางวัล 2) บรรยากาศองค์การของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่อยู่ในอันดับแรก คือ ด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความจงรักภักดี รองลงมาคือค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านโครงสร้าง องค์การ และด้านความท้าทายและความรับผิดชอบ และด้านที่อยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ด้านการให้รางวัล และการลงโทษ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในลำดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ข้อค้นพบจากการวิจัย คือ การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารจะต้องใช้อำนาจที่เหมาะสมเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารที่เน้นการควบคุมกลายมาเป็นการมอบอำนาจ การแข่งขันกลายเป็นการให้ความร่วมมือ การให้รางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของกลายเป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ต่อกัน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม สนับสนุนให้ครูสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นผู้นำได้มากกว่าที่จะใช้ตำแหน่งเพื่อการควบคุมหรือจำกัดความสามารถ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สอดคล้องกับ จารินี สิกุลจ้อย [6] ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ ส่งผลต่อบรรยากาศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก บรรยากาศของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียนในทางบวกในระดับสูง

สรุปผลการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก บรรยากาศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .67^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการสร้างการพัฒนาและผลกระทบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อองค์กรทางการศึกษา ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมปัจจัยดังกล่าวให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในระดับสูงยิ่งขึ้น และควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศของโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน เพื่อให้ทราบว่าบรรยากาศของโรงเรียนแบบใดเป็นบรรยากาศที่ควรสนับสนุนให้เกิดขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา เอาใจใส่อย่างดียิ่ง จากคณาจารย์ สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งได้กรุณาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และขอแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้า หาความรู้ และประสบการณ์อย่างกว้างขวาง รวมถึงผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ตลอดจนผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

- [1] กาญจนา ศิลลา. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ, 2556, หน้า 24.
- [2] ไพฑูรย์ สินลารัตน์. ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ : กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา. โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, 2553, หน้า 13.
- [3] ภรติพย์ ปั่นก้อง. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี, 2559, หน้า 86-88.
- [4] กิตติยา แสนสุข. บรรยากาศองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มเครือข่ายวังบูรพาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา,ชลบุรี, 2557, หน้า 81-82.
- [5] สุภัทร ช่างนะ. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน ในจังหวัด เพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี, เพชรบุรี, 2555, หน้า 84-88.
- [6] จารินี สิกุลจ้อย. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา, 2556, หน้า 51.